

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
Фізико-математичний факультет
Кафедра бізнес-економіки та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури
та докторантури

Ирина Чистякова Ирина ЧИСТЯКОВА

«20» вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ)**

третій (освітньо-науковий) рівень

галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Освітньо-наукова програма Публічне управління та адміністрування

Мова навчання українська

Погоджено науковою радою
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С.Макаренка
«20» вересня 2023р.

Голова

О.Ю. Кудріна Кудріна О.Ю., д.е.н., проф.

Підпис (ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Розробники:

1. Божкова Вікторія Вікторівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бізнес-економіки та адміністрування;
2. Саламатов Володими Александрович, доктор наук з державного управління, професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування, гарант ОНП;
3. Пшенична Любов Василівна, кандидат наук з державного управління, професор, перший проректор Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка;
4. Мартиненко Володимир Александрович, кандидат наук з державного управління, доцент;
5. Беляєва Олена Павнівна, кандидат наук з державного управління, викладач;
6. Омеляненко Віталій Анатолійович, доктор економічних наук, доцент;
7. Ілляшенко Наталія Сергіївна, доктор економічних наук, доцент.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Вікторія БОЖКОВА

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Доктор філософії	Обов'язкова, цикл загальної підготовки	
		Рік підготовки:	
1-й		1-й	
Семестр			
2-й		2-й	
Лекції			
год.		год.	
Практичні, семінарські			
год.		год.	
Індивідуальні			
30 год.		10 год.	
Самостійна робота			
60 год.		80 год.	
Консультації:			
0 год.		0 год.	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин - 90			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)» є складовою частиною циклу загальної підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня «доктор філософії» до професійної діяльності в галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)» є оволодіння теоретичними знаннями й набуття практичних навичок щодо проведення наукових досліджень, обробки, аналізу й визначення та представлення результатів наукових досліджень з теми дисертації.

Завданнями навчальної дисципліни «Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)» є:

- набуття знань про особливості організації та проведення наукової та науково-дослідницької роботи;
- оволодіння засобами пошуку та формування ідей щодо наукової діяльності;
- отримання уявлення про організацію та діяльність сучасних наукових закладів;
- навчання практичним навичкам роботи з науковою літературою;
- формування системи вмінь щодо використання методології досліджень, у процесі підготовки дисертаційної роботи;
- застосування творчого дослідницького підходу до організації наукової діяльності;
- формулювання перспектив подальших наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування;
- розвиток професійної компетентності, аналітичного і критичного мислення та здатності до самовдосконалення.

Засвоєння програмного матеріалу дисципліни «Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)» забезпечує оволодіння такими інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими) компетентностями відповідно до освітньо-наукової програми «Публічне управління та адміністрування»:

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, ідентифікувати та розв'язувати комплексні проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, у тому числі в дослідницько-інноваційної діяльності, та пропонувати підходи до їх вирішення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики публічного управління та адміністрування.

ЗК01. Здатність до формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК02. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми.

СК01. Здатність до оволодіння та розвитку методології наукової, педагогічної та управлінської діяльності.

СК03. Здатність забезпечувати належний рівень якості наукових/науково-методичних продуктів, послуг чи процесів.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)» базується на засадах інтеграції теоретичних та практичних знань із дисциплін, що вивчалися на попередньому другому (магістерському) рівні вищої освіти, як-от: «Методологія і організація наукових досліджень» та інші.

3. Результати навчання за дисципліною

Результати навчання за дисципліною «Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)» передбачають такі освітні і професійні компетентності, що включають: готовність до роботи з науково-дослідницькими документами; здатність до засвоєння нормативно-правової бази проведення наукових та науково-дослідних робіт в Україні; впровадження наукових розробок; готовність до застосовування набутих знань у професійній діяльності; здатність брати участь у професійних дискусіях та інтерактивних обговореннях, логічно аргументуючи власну точку зору; володіння практичними способами пошуку наукової та професійної інформації з використанням сучасних комп'ютерних засобів, мережових технологій, баз даних і знань; володіння дослідницькими навичками щодо вивчення актуальних проблем публічного управління та адміністрування.

ПРН 1	Знати наукові концепції (теорії), термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління та адміністрування
ПРН 2	Знати та уміти застосовувати загальні та спеціальні методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи для розв'язання проблем публічного управління та адміністрування.
ПРН 6	Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми публічного управління та адміністрування державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень аспіранта
-----------------	--

<p style="text-align: center;">А 90 – 100 Відмінно</p>	<p>Аспірант володіє теоретичними знаннями з курсу, досконало знає практичний матеріал (вільно ним оперує, грамотно застосовує); вміє використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом.</p>
<p style="text-align: center;">В 82 – 89 Добре</p>	<p>Аспірант виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.</p>
<p style="text-align: center;">С 74 – 81 Добре</p>	<p>Аспірант виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але професійно комплекс знань використовує обмежено (допускає певні помилки та неточності тощо).</p>
<p style="text-align: center;">D 64 – 73 Задовільно</p>	<p>Аспірант виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з літературою, намагається аналізувати праці і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми.</p>
<p style="text-align: center;">Е 60 – 63 Задовільно</p>	<p>Аспірант виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична підготовка загалом відповідає вимогам, аспірант демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погрішності методологічного характеру.</p>
<p style="text-align: center;">F 35 – 59 Не задовільно</p>	<p>Аспірант не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконливий.</p>
<p style="text-align: center;">FX 1 – 34 Не задовільно</p>	<p>Недбалість аспіранта щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок.</p>

Розподіл балів

Поточний контроль															Разом	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
Поточний контроль															45	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		
Контроль самостійної роботи															55	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3		3

T 1, T 2 ... T 4 – теми

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Залік, презентації результатів виконаних завдань та наукових досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Особливості здійснення наукового порівняльного дослідження

Сутність порівняльного дослідження у сфері публічного управління та адміністрування. Мета порівняльного дослідження. Проблеми проведення порівняльного дослідження.

Тема 2. Структура наукового порівняльного дослідження

Загальна схема наукового порівняльного дослідження у сфері публічного управління та адміністрування. Композиція наукового порівняльного дослідження. Структура дисертації.

Тема 3. Етапи науково-дослідної роботи за темою дисертації

Вибір (постановка) теми або проблеми дослідження. Ознайомлення із станом обраної для дослідження проблеми. Вимоги до формулювання теми дослідження. Уточнення проблеми (теми) і складання програми дослідження. Систематичне накопичення дослідних матеріалів. Зведення (опрацювання) результатів дослідження. Теоретичний аналіз результатів дослідження. Літературне оформлення результатів дослідження. Упровадження результатів дослідження у практику. Оцінювання значущості результатів дослідження.

Тема 4. Особливості наукового пошуку під час проведення наукового дослідження

Наукова інформація та її джерела. Роль інформації у наукових дослідженнях та класифікація наукових документів. Структура та призначення наукових документів. Принципи збору інформаційного матеріалу, робота із джерелами інформації.

Тема 5. Технологія роботи над змістом дисертації

Послідовність роботи над дисертацією. Визначення теми, об'єкту, предмету дослідження, його мети й завдань. Складання плану дисертації та підбір літератури. Організація праці під час проведення наукових досліджень.

Тема 6. Категоріальний апарат наукового дослідження з теми Сутність та складові категоріального апарату.

Тема 7. Теоретичні методи дослідження за темою дисертації

Сутність теоретичних методів наукового дослідження. Характеристика основних теоретичних методів наукового дослідження. Особливості логічного та хронологічного підходів під час проведення теоретичних досліджень.

Тема 8. Емпіричні методи дослідження за темою дисертації

Сутність емпіричних методів наукового дослідження. Характеристика основних емпіричних методів наукового дослідження. Особливості логічного та хронологічного підходів під час проведення емпіричних досліджень.

Тема 9. Метод моделювання у процесі виконання наукового дослідження за темою дисертації

Моделювання як метод наукового пізнання. Сутність моделювання. Моделі в науковому дослідженні. Класифікація моделей.

Тема 10. Особливості та форми впровадження результатів дослідження

Основні вимоги до опублікування результатів досліджень. Структура наукових праць, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації. Вимоги до написання монографій та наукових статей. Апробація та впровадження результатів дисертації.

Тема 11. Особливості аналізу стану дослідженості наукової проблеми

Обґрунтування підходів до проведення аналізу стану дослідженості наукової проблеми. Функції аналізу наукової літератури. Методика читання наукової літератури. Основні завдання огляду літератури. Основні критерії правильності написання огляду.

Тема 12. Завдання формування джерельної бази дослідження

Визначення джерельної бази дослідження. Культура роботи з джерелами дослідження. Різновиди класифікації джерел. Методика збору наукової інформації. Основні завдання огляду літератури. Етапи та вимоги створення джерельної бази дослідження. Основні форми методики аналізу джерельної бази дослідження.

Тема 13. Робота з уточнення тлумачень понять з теми дослідження

Основні поняття та визначення. Теоретична робота з уточнення тлумачень понять, недопустимість довільного вживання термінів.

Тема 14. Особливості проведення експерименту в дослідженні

Експеримент як метод наукового дослідження, експериментальні чинники. Види і типи експериментів. Характеристика експерименту. Послідовність проведення експерименту. Методика обробки результатів дослідження.

Тема 15. Науково-методичні підходи до написання дисертаційної роботи

Прийоми викладення матеріалів наукового дослідження. Тези та аргументи в науковому дослідженні. Гіпотеза дослідження. Особливості написання та складові вступу до дисертації. Робота над розділами дисертації. Висновки до дисертації та взаємозв'язок «завдання – наукова новизна – висновки». Мова та стиль викладу матеріалу. Авторське виконання дисертації і плагіат.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
	у тому числі	у тому числі
	5	5

		Лекції	Практ.з.	Індивід.з.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.з.	Індивід.з.	Конс.	Самост.р.
Тема 1. Особливості здійснення наукового порівняльного дослідження	6			2		4	6			2		4
Тема 2. Структура наукового порівняльного дослідження	6			2		4	6					6
Тема 3. Етапи науково-дослідної роботи за темою дисертації	6			2		4	6					6
Тема 4. Особливості наукового пошуку під час проведення наукового дослідження	6			2		4	6			2		4
Тема 5. Технологія роботи над змістом дисертації	6			2		4	6					6
Тема 6. Категоріальний апарат наукового дослідження з теми	6			2		4	6					6
Тема 7. Теоретичні методи дослідження за темою дисертації	6			2		4	6			2		4
Тема 8. Емпіричні методи дослідження за темою дисертації	6			2		4	6					6
Тема 9. Метод моделювання у процесі виконання наукового дослідження за темою дисертації	6			2		4	6					6
Тема 10. Особливості та форми впровадження результатів дослідження	6			2		4	6			2		4
Тема 11. Особливості аналізу стану дослідженості наукової проблеми	6			2		4	6					6
Тема 12. Завдання формування джерельної бази дослідження	6			2		4	6					6
Тема 13. Робота з уточнення тлумачень понять з теми дослідження	6			2		4	6			2		4
Тема 14. Особливості проведення експерименту в дослідженні	6			2		4	6					6
Тема 15. Науково-методичні підходи до написання дисертаційної роботи	6			2		4	6					6
Усього годин	90			30		60	90			10		80

6.3 Теми індивідуальних занять

№	Назва теми	Кількість годин
---	------------	-----------------

з/п		Денна форма	Заочна форма
1	Особливості здійснення наукового порівняльного дослідження	2	2
2	Структура наукового порівняльного дослідження	2	
3	Етапи науково-дослідної роботи за темою дисертації	2	
4	Особливості наукового пошуку під час проведення наукового дослідження	2	2
5	Технологія роботи над змістом дисертації	2	
6	Категоріальний апарат наукового дослідження з теми	2	
7	Теоретичні методи дослідження за темою дисертації	2	2
8	Емпіричні методи дослідження за темою дисертації	2	
9	Метод моделювання у процесі виконання наукового дослідження за темою дисертації	2	
10	Особливості та форми впровадження результатів дослідження	2	2
11	Особливості аналізу стану дослідженості наукової проблеми	2	
12	Завдання формування джерельної бази дослідження	2	
13	Робота з уточнення тлумачень понять з теми дослідження	2	2
14	Особливості проведення експерименту в дослідженні	2	2
15	Науково-методичні підходи до написання дисертаційної роботи	2	
Разом		30	10

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Особливості здійснення наукового порівняльного дослідження	4	4
2	Структура наукового порівняльного дослідження	4	6
3	Етапи науково-дослідної роботи за темою дисертації	4	6
4	Особливості наукового пошуку під час проведення наукового дослідження	4	4
5	Технологія роботи над змістом дисертації	4	6
6	Категоріальний апарат наукового дослідження з теми	4	6
7	Теоретичні методи дослідження за темою дисертації	4	4
8	Емпіричні методи дослідження за темою дисертації	4	6

9	Метод моделювання у процесі виконання наукового дослідження за темою дисертації	4	6
10	Особливості та форми впровадження результатів дослідження	4	4
11	Особливості аналізу стану дослідженості наукової проблеми	4	6
12	Завдання формування джерельної бази дослідження	4	6
13	Робота з уточнення тлумачень понять з теми дослідження	4	4
14	Особливості проведення експерименту в дослідженні	4	6
15	Науково-методичні підходи до написання дисертаційної роботи	4	6
Разом		60	80

1. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Войтович, Р. В. (2010). *Філософські проблеми наукового пізнання (опорний конспект)*: Навчальний посібник. К.
2. Колесников О. В. (2011) *Основи наукових досліджень* : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури. 144 с.
3. *Конспект лекцій з курсу «Методика виконання дисертаційної роботи (PhD Thesis Prospectus)» для здобувачів наукового ступеня доктора філософії* (2019). І. Я. Омецінська (укл.). Тернопіль: ТНЕУ.
4. *Методологія та організація наукових досліджень*: навч.-метод. Видання (2021). О.В.Галян. Луцьк : Вежа-Друк. 26 с.
5. Тулайдан, В. (2017). *Основи наукових досліджень*. Ужгород.
6. Шейко, В. М., Кушнарєнко, Н. М. (2002). *Організація та методика науково-дослідницької діяльності*: Підручник. К.: Знання-Прес.
7. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. (2022) *Методологія наукових досліджень та приклади її використання*: Навч. посібник. К. : НУХТ. 385 с.

Додаткові:

8. Білуха М. Т. *Методологія наукових досліджень* : підруч. для бакалаврів, магістрантів і аспірантів. Освіти (2002). К. : АБУ. 480 с.
9. Бірта Г. О. (2014) *Методологія і організація наукових досліджень*. [текст] : навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу. К. : «Центр учбової літератури». 142 с
10. Бистрицька А. К. *Основи наукових досліджень* : конспект лекцій (2012) Харків. 75 с.
11. *Основи методології та організації наукових досліджень*: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів (2010). За ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури. 352 с.

12. Юринець В. Є. (2011) Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 178 с.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Обладнання для практичних занять з курсу: ноутбук або ПК з зовнішньою звуковою картою та програмним забезпеченням (Steinberg Cubase 8.5 (або більш сучасна версія), Adobe Audition 1.6 (або більш сучасна версія), набір FabFilter TotalBundle 2017 (або більш сучасна версія).